

Covenant & Conversation

Jonathan Sacks
THE RABBI SACKS LEGACY

TAZRIA-METSORA • תזריע-מצרע

MANEVİYAT ÜZERİNE ETÜTLER

BASED ON THE TEACHINGS AND WRITINGS OF RABBI LORD JONATHAN SACKS 7"צז

Covenant & Conversation yazılarına sağladıkları ve Harry (Chaim) Schimmel'in anısına adanan cömert sponsorlukları için Schimmel Ailesi'ne teşekkürlerimizle.

"R. Chaim Schimmel'in Tora'sını, onunla ilk karşılaştığım zamandan beri severim. Sadece yüzeysel gerçekle değil, altta yatan daha derin gerçeğe olan bağlantısıyla da ilgilenmeye gayret eder. 60 yıldır kendisine eşlik eden olağanüstü eşi Anna'yla birlikte, aile, cemaat ve Tora sevgisine adanmış bir yaşam inşa ettiler. Ortaya koydukları örnek yaşamla beni fazlasıyla etkilemiş müstesna bir çift." - Rabi Sacks

Laşon Ara Belası

● Bu özet, Rabi Sacks'ın bu haftaki Covenant & Conversation yazısından uyarlanmıştır. Bu yazıya aşağıdaki adresten erişilebilir: www.rabbitsacks.org/covenant-conversation/tazria/the-plague-of-evil-speech.

Hahamlarımız, genellikle hatalı bir şekilde "cüzzam" olarak çevrilen *tsaraat* halini – ki bu, Tazria ve Metsora *perasalar*ının her ikisine de hâkim olan konudur – ahlaki bir öge katmışlar, bunun, **tibbi bir durum** olmaktan çok, bir **ceza** olduğunu söylemişlerdir. Bu açıklamaları, Tora'nın ta kendisinde yer alan anlatımlar üzerine kuruludur. Moşe, halkın, kendisine verilen göreve inanmaya gönüllü olup olmayacağı konusunda kuşku ifade ettiği zaman eli *tsaraat* nedeniyle geçici bir süreliğine bembeyaz olmuştu (Şemot 4:6-7). Miryam, Moşe'nin aleyhinde konuştuğu zaman *tsaraata* yakalanmıştı (Bamidbar 12:1-15). Bu gibi örnekler nedeniyle Hahamlarımız, *laşon ara* konuşan kişinin, *tsaraat* ile cezalandırıldığı sonucuna varmışlardır.

Laşon ara, yani "kötü lisan", ya da alahasal tanımıyla "[zarar vermese bile] olumsuz veya [olumsuz olmasa bile] zarar verici konuşma", Hahamlarımız tarafından tüm günahlar içinde en ağırlarından biri olarak görülmüştür. İşte, Rambam bu konuyu şu sözlerle özetlemektedir:

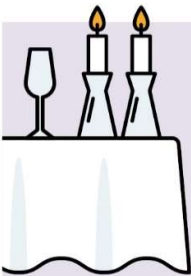
Hahamlarımız şöyle demişlerdir: insanın, işlediği için bu dünyada cezalandırıldığı ve gelecek dünyada hiç pay sahibi olmadığı üç ihlal vardır: putperestlik, gayrimeşru cinsellik ve kan dökmek. **Ve laşon ara, bu üçünün hepsinin birleşimi kadar kötüdür.** [Hahamlarımız] ayrıca şöyle demişlerdir: Her kim *laşon ara* konuşursa, sanki Tanrı'yı inkâr etmiş gibidir... *Laşon ara* üç kişiyi öldürür: onu konuşanı, onu kabul edeni ve hakkında konuşulan kişiyi. (*İlhot Deot* 7:3)

Yahudi tarihinde, kendi anlaşmazlıklarını medenice ve iyi niyetle çözüme kavuşturmakta başarısız olan Yahudilerin, sivil makamlar nezdinde karşı tarafa iftiralar atmaları ve bunların, Yahudi toplumunun bütünü için felaketle sonuçlanmasının birçok örneği vardır. Rabinik Yahudiliğin bütünüyle bir tartışma kültürü olduğu gerçeğine rağmen ve Talmud açıkça, Hillel okulunun görüşlerinin kabul edilme

sebebini 'kibar, mütevazı idiler ve saygılı bir şekilde, belirli bir konuda muhaliflerinin görüşlerini kendi görüşlerinden bile önce öğretirlerdi' (Eruvin 13b) sözleriyle vurgulamasına rağmen, Yahudiler, görüşlerini anlamadıkları başka Yahudileri – hatta tahkirlerinin hedefindeki kişiler kendi çağlarının entelektüel imtihanlarına karşı geleneksel Yahudiliğin gelmiş geçmiş en büyük savunucuları arasında oldukları zaman bile (örneğin Rambam, Malbim ve daha birçokları) – şiddetle kinmaya, iftiralarla ihbar etmeye, hatta haklarında *herem* kararları çıkarmaya devam etmişlerdir.

İthamcı tarafların suçu neydi? Yalnız *laşon ara*. Ve en nihayet, *laşon ara* nedir? Sadece sözler. **Ama işte, sözlerin getirdiği sonuçlar vardır.** Kendilerinden menkul 'inanç savunucuları', rakiplerine zarar vermekle, hem kendilerine hem de inançlarına zarar vermişlerdir. Yahudiliğin kısır ve dar görüşlü, karmaşıklıkla başa çıkabilmekten aciz, zorlu sınavlar karşısında çaresiz, makul münazara değil, dışlamalarla sonuçlanan didişmelere odaklı bir din olduğu izlenimi yaratmışlardır. Rambam ve Malbim kendi kaderlerini soğukkanlılıkla kabul etmişlerdi. Ama insan, böylesine büyük bir geleneğin bu kadar alçaltılmasını gördüğü zaman ağlıyor.

Tsaraat – ciltte şekil bozukluğuna yol açan o rahatsızlığı – *laşon ara*nın simgesi ve emaresi olarak görmek ne kadar da çarpıcı bir bakış açıdır! **Zira sözleri iletişim değil, kinamak için; zihinlerimizi açmak değil, kapatmak için kullandığımız zaman, dili bir silaha dönüştürüp onu gaddarca rakibimize sapladığımız zaman, gerçekten de şekil bozukluğuna uğramışız demektir.** *Tazria-Metsora perasalar*ının mesajı geçerliliğini sürdürmektedir. Sözel şiddet, fiziksel şiddetten aşağı kalmayacak kadar vahşicedir ve başkalarına zarar verenler, bizzat zarar görürler. Sözler yaralar. Hakaretler incitir. Kötü konuşma, cemaatleri mahveder. **Dil, Tanrı'nın insan ırkına verdiği en büyük armağandır ve zarar yerine şifa vermesini istiyorsak, onu bilgelikle kullanmak gerekir.**

Şabat Sofrasında

1. Sizce *laşon ara* günahı, günümüzde görülen alenen ayıplama ve kinama kültürünü haklı çıkarmakta mıdır?
2. Günümüzde *laşon ara* olgusunu en çok nerede görüyorsunuz? Bu soruna eğilmek için neler yapılabilir?
3. Sizce sosyal medya dünyaya kötülükten çok iyilik getiriyor mu?

Rüzgârda Uçuşan Tüyler

Simon Lawrence

Hasidik bir hikâye, kasabasındaki insanlar hakkında kötü konuşan bir adamın öyküsünü anlatır. Dedikodu, iftira, çirkin sözler – yoldan çıkmış bu arkadaşın gözünde meşru olmayan hiçbir şey yoktu.

Bir gün, tutum ve davranışlarındaki hatayı fark eden adam, bu bozuk tavrını nasıl telafi edebileceği konusunda tavsiye almak üzere kasabanın hahamına gitti. Haham ona “Eve git, kuştüyü yastığını al, kılıfını kesip aç ve tüyleri rüzgâra savur” dedi. Kafası karışan adam bunu yaptı ve sonra hahama geri geldi.

“Tüyleri savurdum” dedi adam ve sordu: “Artık affedildim mi?”

“Henüz değil” diye cevap verdi haham. “Şimdi geri dön ve tüm tüyleri, en sonuncusuna kadar topla ve yeniden yastık kılıfının içine sok.”

Adam hemen cevap verdi. “Ama Rabi, bu olanaksız! Tüyler rüzgârla uzaklara uçtu, kasabanın her yerine, hatta kasabanın dışına bile yayıldı!”

“Aynen!” dedi haham. “Tutum ve davranışlarını düzeltme konusunda samimi bir arzu duyuyor olabilirsin, ama tıpkı tüm bu tüyleri toplamanın olanaksız olması gibi, o çirkin sözleri yaymakla sebep olduğun zararı tam olarak telafi etmen de maalesef mümkün değil.”

Rabi Sacks bu haftaki yazısında bize “Dil, Tanrı’nın insan ırkına verdiği en büyük armağandır” diye hatırlatmaktadır. Nazik sözler seçin, iyileştirici sözler seçin, arkadaşça sözler seçin. Konuşmadan önce düşünün; ya da hiç konuşmayın! Şabat Şalom!

● Simon Lawrence, Batı Avustralya’daki Carmel School’da Yahudi Araştırmaları Direktörü ve Sacks Scholars’ın ilk destekçilerinden biridir.

A CLOSER LOOK

● Simon Lawrence şimdi Rabi Sacks’tan öğrenmiş olduğu daha derin fikirlerden bazıları hakkındaki fikirlerini paylaşıyor.

Rabi Sacks’ın şahsından bu haftaki yazıyla bağlantılı olan hangi dersi öğrenmiştiniz?

Batı Avustralya’daki Perth şehrine 2012 yılında yaptığı ziyaret sırasında Rabi Sacks ile kısa bir süre geçirme ayrıcalığını yaşamıştım. Onun konuşmadan önce sanki her seferinde hafifçe duraksadığını, bir an için düşündüğünü gözlemlemek dikkat çekiciydi. Başkaları konuştuğu sırada kendisi de hem dinlemekte hem de vereceği cevabı dikkatli bir şekilde değerlendirmekteydi. Rabi Sacks, sözlerin gücünü takdir etmek gerektiği şeklindeki temel mesajın adeta vücuda gelmiş haliydi.

Bu fikir Yahudi yaşamında nasıl yansımaktadır?

En ünlü duamız olan *Şema*, ‘Dinle!’ şeklinde bir çağrıyla başlar. Yahudi düşüncesinin her yönünden yansıyan da, dinleme, başkalarının sesine kulak verme konusuna yapılan bu vurgudur. Sohbet, diyalog, makul ve yapıcı münazara, hatta tartışma bile teşvik edilir, ama buna daima, hem rasyonel düşünce ve aktif dinleme hem de başkalarının görüşlerine saygı eşlik etmelidir. Dahası, yılın en kutsal günü olan Yom Kipur’un “Kal Nidre” duasıyla başlıyor olması da oldukça çarpıcıdır. Öyle ya, böylesine özel bir güne, sözler ve vaatler gibi görünüşte sıkıcı bir konuyla başlamaya ne gerek vardır? Bir kez daha, buradaki vurgu, söylediğimiz sözler üzerindedir. Sözler güçlüdür. Sözlerin anlamları vardır. Sözler önemlidir. “Kal Nidre” duası bize, vaatlerde bulunmadan ve konuşmaya başlamadan önce durup biraz düşünmemiz gerektiğini hatırlatır.

Bu haftaki yazıdan genç nesil için ders niteliğinde hangi mesajı çıkarıyorsunuz?

Biz insanlar, konuşma gücüyle mübarek kıldık. Bizi hayvanlar âleminde farklı kılan budur. Bunu dikkate alın ve her gün, bu gücü yapıcı bir şekilde kullanma niyetiyle uyanın.

TORAH TRIVIA

Soru: *Tsaraat* rahatsızlığından iyileşen bir kişi, hangi olay meydana gelirse bunu tekrar *tsaraata* yakalanabileceğine dair bir ipucu olarak görebilir?

Cevap: Arındığı günde bir ‘*metsora*’nın – *tsaraata* yakalanmış kişi – “iki canlı, saf kuş, sedir dalı, kırmızı yün bir iplik ve zufa otu alması” emredilmiştir (Vayikra 14:4). Daha sonra, arınma amacıyla *metsora*nın üzerine yedi kez su serpilmesinin ardından, canlı kuşlardan biri özgür bırakılır ve evden uzağa gönderilir. Eğer bu kuş aynı gün içinde aynı eve geri dönerse, hastalığından iyileşmiş olan *metsora* bunu, tekrar *tsaraata* yakalanabileceği konusunda bir uyarı olarak görebilir. (bkz. *Targum Yonatan*’ın Vayikra 14:7 çevirisi.)

● David Woolf’un Torah IQ adlı çalışmasından uyarlanmıştır. Tora hakkında 1500 bilmece içeren bu çalışma dünyanın her yerinde Amazon’dan temin edilebilir.